

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 388/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Lanfer, s.r.o.**, Hlavná 67, Veľké Ripňany-Behynce, IČO 36 772 283, zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Peter Bartoš, s. r. o., Martina Granca 44, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 81Er/96/2017 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 81Er/96/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Prešov **prikazuje** v konaní sp. zn. 81Er/96/2017 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Prešov **povinný** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. IV. ÚS 388/2024-14 z 27. augusta 2024 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky, ktorá sa ústavnou sťažnosťou doručanou ústavnému súdu 10. mája 2024 domáhala vyslovenia porušenia svojho

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Súčasne žiadala okresnému súdu prikázať konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, navrhovala, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka v napadnutom konaní vystupuje v procesnom postavení oprávnenej, ktorá sa návrhom na vykonanie exekúcie z 1. februára 2017 domáha núteného výkonu rozhodcovského rozsudku sp. zn. RD/153/2016 z 2. januára 2017. Po vydaní poverenia na vykonanie exekúcie 21. februára 2017 povinný podal námietky proti exekúcii a návrh na jej zastavenie. O námietkach povinného okresný súd rozhodol uznesením č. k. 81Er/96/2017-128 z 31. januára 2018 tak, že námietkam vyhovel. Oprávnený využil riadny opravný prostriedok a podal proti tomuto uzneseniu odvolanie datované k 12. februáru 2018.

3. Z obsahu súdneho spisu, ktorý si ústavný súd vyžiadal pred rozhodnutím vo veci samej, vyplýva, že okresný súd pristúpil k vykonávaniu úkonov podľa § 373 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) až 17. septembra 2024, keď doručoval odvolanie s'ťažovateľky na vyjadrenie povinnému.

4. Zároveň overovaním aktuálneho stavu napadnutého konania dopytom na Informačnom centre okresného súdu bolo zistené, že súdu bolo 15. októbra 2024 doručené vyjadrenie povinného k odvolaniu s'ťažovateľky. Ďalšie úkony v napadnutom konaní vykonané neboli.

II.

Argumentácia s'ťažovateľky

5. Podstatou ústavnej s'ťažnosti je tvrdenie s'ťažovateľky, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jej v bode 1 označených práv. Poukazuje na to, že okresný súd je v konaní nečinný po dobu presahujúcu šesť rokov, keď posledný úkon uskutočnil 31. januára 2018 (vydanie uznesenia, pozn.). Celková dĺžka konania od podania návrhu na vykonanie exekúcie presahuje 7 rokov a s'ťažovateľka ju považuje za neprimeranú dobu, počas ktorej je vystavená právnej neistote, čo sa týka jej návrhu. Rovnako podotýka, že pomalosť konania má vplyv na úspešnú vymožitelnosť práva.

6. Konanie nepovažuje za zložité a podotýka, že k predmetu sporovej veci je k dispozícii postačujúca právna úprava a rozhodovacia činnosť súdov. Zároveň poukazuje na to, že množstvo vecí, personálne či organizačné problémy súdu nie sú ústavnoprávne významné pre posúdenie, či došlo k zbytočným prietáhom v konaní.

7. O podanom odvolaní rozhodnuté nebolo, okresný súd vykonáva už vyše šesť rokov úkony súdu prvej inštalácie po podaní odvolania. Spis nebol predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

8. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprO/1169/2024 z 18. septembra 2024 opísal priebeh napadnutého konania po jednotlivých úkonoch. Poukázal na to, že po podaní odvolania sťažovateľky z 12. februára 2018 súd nevykonal žiaden úkon, a to po dobu prevyšujúcu 6 rokov.

9. Uviedol, že do funkcie sudcu bol vymenovaný v novembri 2022 a ako dôvod zmienenej nečinnosti identifikoval množstvo vecí pridelených na rozhodnutie. Poukázal na to, že vykonanie úkonov súvisiacich so zabezpečením doručovania podaní v rámci odvolacieho konania spadá do kompetencie vyššieho súdneho úradníka.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

11. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Predmetom posúdenia ústavným súdom je tvrdenie sťažovateľky, že napadnuté konanie je charakterizované nečinnosťou okresného súdu, ktorý od vydania uznesenia 31. januára 2018 vo veci neuskutočnil žiaden úkon smerujúci k predloženiu veci na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

13. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (III. ÚS 167/2023), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04) a ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietahov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne 4 III. ÚS 15/03, IV. ÚS 551/2013).

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom

predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 318/2022).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v civilnom spore, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

17. Odvolávajúc sa na okolnosti prípadu spočívajúce v dôvodoch vzniknutých prietáhov v napadnutom konaní, ústavný súd nepovažuje za nevyhnutné osobitne sa zaoberať faktickou či právnou náročnosťou veci. Okresný súd pri uplatnení postupu podľa § 373 CSP nie je paralyzovaný žiadnou okolnosťou majúcou pôvod v zložitosti veci. V tomto štádiu konania okresného súdu stál pred povinnosťou vykonať úkony formálneho charakteru súvisiace len s doručovaním podaní. Otázka právnej či faktickej zložitosti veci preto nie je relevantná.

18. Pokiaľ ide o správanie účastníkov konania, ústavný súd vníma opakovanú snahu sťažovateľky o dosiahnutie postupu súdu v konaní prejavujúcu sa v podaní dvoch doplňujúcich vyjadrení k odvolaniu, ktoré mohli vzbudiť pozornosť okresného súdu a pripomenúť mu, že konanie existuje a je potrebné v ňom vykonať úkony súvisiace s doručovaním odvolania. Po doručení vyjadrenia z 23. novembra 2021 však sťažovateľka neprejavovala o konanie relevantný záujem, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodnutí o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

19. Ústavný súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní prietáhov opakovane vo svojej judikatúre (III. ÚS 17/02, IV. ÚS 76/07, I. ÚS 294/2016, III. ÚS 583/2016, III. ÚS 339/2017) konštatuje, že nedostatočné personálne obsadenie súdu, prípadne nadmerná pracovná vyťaženosť, resp. zmena súdnej mapy nesmú ísť v žiadnom prípade na vrub sťažovateľovi, resp. nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

20. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd, oboznámia sa s ústavnou sťažnosťou a vyjadrením okresného súdu a obsahom vypožičaného súdneho spisu, bez ďalšieho konštatuje, že jediným dôvodom vzniknutých prietáhov je absolútna nečinnosť okresného súdu súvisiaca so zabezpečením úkonov po podaní odvolania sťažovateľkou. Súd doručil odvolanie spolu s doplňujúcimi vyjadreniami sťažovateľky oprávnenému až 17. septembra 2024, teda až v čase, keď mal okresný súd vedomosť o podanej ústavnej sťažnosti. Nečinnosť súdu trvala od vydania uznesenia z 31. januára 2018 až do 17. septembra 2024, pričom ide o viac ako 6 rokov trvajúcu ničím neodôvodniteľnú a neospravedliteľnú nečinnosť okresného súdu, ktorá je prejavom extrémneho excesu v poskytovaní súdnej ochrany. Ústavný súd preto konštatuje, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

21. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľky svojou nečinnosťou, vo veci konal.

22. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľky postupom okresného súdu v napadnutom konaní, pričom toto nie je dosiaľ právoplatne skončené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a uvádza, že dôvodom žiadosti o priznanie primeraného zadosťučinenia je už samotná dĺžka napadnutého konania. Dodáva, že v súvislosti s konaním vníma pocity krivdy a neistoty spôsobené neschopnosťou súdu plynule pokračovať v konaní a včas rozhodnúť.

25. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadosťučinenia vzal do úvahy celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ako aj to, že súd neodôvodniteľne vo veci nekonal. Zároveň zohľadnil správanie sťažovateľky v konaní, ktorá sa žiadnym úkonom nedožadovala postupu v konaní od roku 2021. Z uvedených dôvodov považoval za primerané priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 2 000 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo celkovo predstavuje 713,96 eur. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnej zástupkyne sťažovateľky vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2025

Ladislav Dudíťš
predseda senátu